

Kender du deltidssegmentets betydning?

En undersøgelse af udbredelsen af den samfundsøkonomiske analyse af deltidssegmentet og magasinet Værdi

Af Anja Kruse Christensen, konsulent, Cand.Public

SEGES Økonomi & Virksomhedsledelse

November 2015

Undersøgelsen er udarbejdet i:

Projekt 7461 Deltidslandmandens samfundsøkonomiske potentiale og effekt

Indhold

1	BAGGRUND FOR UNDERSØGELSEN	3
2	RESULTATERNE AF UNDERSØGELSEN	3
	<i>Grundlæggende data</i>	<i>3</i>
	<i>Udbredelsen af den samfundsøkonomiske analyse og magasinet Værdi.....</i>	<i>4</i>
	<i>Resultaternes betydning for deltidssegmentet</i>	<i>4</i>
	<i>Udbredelsen udenfor landbruget.....</i>	<i>5</i>
3	KONKLUSION.....	6
4	BILAG 1: SPØRGESKEMAUNDERSØGELSENS RESULTAT	7

1 BAGGRUND FOR UNDERSØGELSEN

Som en del af projektet "Deltidslandmandens samfundsøkonomiske potentiale og effekt" har SEGES foretaget en effektmåling, der skal synliggøre, i hvor høj grad deltidslandmænd og andre interessenter indenfor deltidssegmentet har kendskab til resultaterne af den samfundsøkonomiske analyse af deltidssegmentet, som blev udarbejdet i 2014.

Målingen af udbredelsen af samfundsanalysens resultater er foretaget på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse, der er sendt ud til samtlige deltagere ved Danske Deltidslandmænds årsmøde d. 23. oktober. Resultaterne fra undersøgelsen kan ses i bilag 1 "Spørgeskemaundersøgelsens resultat".

I undersøgelsen er deltagerne blevet spurgt om, hvorvidt de kender til den samfundsøkonomiske analyse af deltidssegmentet, og om de har hørt og eller læst magasinet Værdi, der blev udgivet i december 2014, og som beskriver resultaterne af samfundsanalysen. Derudover er der en række spørgsmål, der handler om den videre udbredelse af analysen, herunder om de har fortalt andre om samfundsanalysens resultater og hvem.

I undersøgelsen blev deltagerne ligeledes spurgt ind til de overordnede resultater i den samfundsøkonomiske analyse, herunder at den viser, at deltidssegmentet har en total produktionsværdi på ca. 25 mia. og står for ca. 10 procent af den samlede omsætning i landbruget. Her skulle deltagerne tage stilling til, om de tror, disse resultater kan få betydning for deltidssegmentet i fremtiden, både deltidslandbrugene som et hele og deres eget deltidslandbrug.

I tillæg til spørgeskemaundersøgelsen er der foretaget en række kvalitative interviews, hvor de interviewede deltidslandmænd er blevet bedt om at beskrive, hvordan den samfundsøkonomiske analyse har betydning for deres virke som deltidslandmænd og for deltidslandmændenes lyst til at udvikle deres deltidsbedrifter. Derudover er deltidslandmændene blevet spurgt om, hvorvidt resultaterne af den samfundsøkonomiske analyse har påvirket dem, og om de synes, udbredelsen af samfundsanalysens resultater er formidlet godt nok.

Formålet med både spørgeskemaundersøgelsen og de kvalitative interviews er at belyse, om resultaterne af den samfundsøkonomiske analyse er blevet udbredt til deltidssegmentet, og om de har haft en effekt i forhold til at belyse deltidssegmentets betydning for samfundsøkonomien. Samtidig skal undersøgelsen at belyse, om den samfundsøkonomiske analyse har haft en betydning for deltidslandmændenes fremtidsperspektiver i forhold til at inspirere dem til at udvikle deres bedrifter.

2 RESULTATERNE AF UNDERSØGELSEN

Grundlæggende data

Af deltagerne ved årsmødet i deltidsudvalget i Landbrug & Fødevarer har 40 personer svaret på spørgeskemaundersøgelsen. Af disse personer har godt 75 procent svaret, at de er deltidslandmænd, mens 15 procent har angivet, at de er enten rådgivere eller politikere indenfor deltidslandbruget.

Svarprocenten er ikke så høj, som man kunne have håbet, men sammensætningen af deltidslandmænd, rådgivere og politikere er alligevel tilfredsstillende i forhold til den målgruppe, spørgeskemaundersøgelsen havde til formål at ramme. Der er foretaget kvalitative interviews af fire af de 40 deltidslandmænd fra spørgeskemaundersøgelsen.

Udbredelsen af den samfundsøkonomiske analyse og magasinet Værdi

Stort set samtlige deltagere, der har svaret på spørgeskemaundersøgelsen, angiver, at de har hørt om den samfundsøkonomiske analyse. Derudover svarer ca. 70 procent af dem, at de har hørt om eller læst magasinet Værdi, der beskriver deltidssegmentets samfundsøkonomiske betydning ud fra resultaterne af den samfundsøkonomiske analyse. Det er forholdsvis mange, der har hørt om analysen, og den høje andel skyldes formentligt, at der er spurgt blandt deltagerne ved årsmødet i deltidsudvalget, hvor den samfundsøkonomiske analyse er blevet præsenteret ved tidligere møder.

Over halvdelen af deltagerne i undersøgelsen har ligeledes svaret, at de har fortalt andre om resultaterne af den samfundsøkonomiske analyse. Størstedelen af dem har fortalt andre landmænd i branchen – både deltids- og heltidslandmænd – om resultaterne, mens to ud af tre desuden har udbredt resultaterne til familie og venner. Derudover har omkring halvdelen svaret, at de har fortalt om resultaterne til politikere i kommunalrådet, mens godt 10 procent har svaret ”andre”, hvilket de derefter har uddybet som kolleger på arbejdspladsen samt realkredit- og bankforbindelser.

Det er interessant, at så mange af deltagerne har fortalt andre om samfundsanalysens resultater, fordi det viser, at der er gang i udbredelsen af resultaterne, og at der er interesse for resultaterne, både blandt de landmænd, som fortæller om resultaterne og de grupper, som resultaterne bliver fortalt til.

En deltidslandmand beskriver i et af interviewene sin motivation for at udbrede samfundsanalysens resultater til andre som stolthed over resultaterne:

”Jeg vidste godt, at vi stod for 10 procent af omsætningen i landbruget. Vi repræsenterer 2/3-dele af medlemmerne, men står kun for 10 procent af produktionen. Men jeg var overrasket over, at vi har en produktionsværdi på næsten 25 mia. Det fortæller jeg med stolthed til folk. Det er flot. Vi har jo ikke produktion for produktionens skyld. Vi ønsker livet på landet. Vi vil gerne have sorte tal på bundlinjen, men vi har et erhverv ved siden af. Så jeg er overrasket over, at vi leverer så meget til produktionen, det er jo lavet i fritiden. Det er jeg imponeret over”.

Resultaternes betydning for deltidssegmentet

I undersøgelsen er deltagerne også blevet spurgt til, om resultaterne af analysen kan få betydning for fremtidens deltidslandbrug – både for segmentet som et hele og for deltagernes egne deltidslandbrug – ved at analysen tydeliggør deltidssegmentets samfundsøkonomiske betydning. Her svarer to ud af tre af de adspurgte deltagere, at de tror, at samfundsanalysens resultater kan få betydning for fremtidens deltidslandbrug, og ud af dem svarer knap halvdelen, at de tror, at synliggørelsen af deltidssegmentets samfundsøkonomiske betydning vil få indvirkning på deres deltidslandbrug i fremtiden.

I et interview uddyber en af deltidslandmændene, hvilken betydning resultaterne af den samfundsøkonomiske analyse har for deltidssegmentet:

”Jeg tror, det kan inspirere og vække interesse for deltidsområdet og udviklingen af det.”

Denne udtalelse bakkes op af en anden af de interviewede deltidslandmænd:

”Jeg ved ikke, om analysen inspirerer almindelige landmænd, men den er vigtig i forhold til politikere og embedsmænd – og internt i Landbrug & Fødevarer, at der nu kommer tal på deltidssegmentets betydning.”

For én af de interviewede deltidslandmænd har det ligeledes haft en konkret værdi, at han kunne præsentere analysens resultater:

"Når jeg skal låne penge, er det en fordel at kunne medbringe tallene fra analysen, så banken kan se, at det ikke er for sjov."

Hermed henviser deltidslandmanden til, at deltidslandbrugene også har en produktionsværdi i samfundet. Det er dog ikke kun banken, som nogle gange overraskes af de kolde fakta om deltidssegmentets betydning – den pågældende deltidslandmand blev i første omgang også selv overrasket over, at deltidssegmentet står for 10 procent af den samlede omsætning i landbruget:

"Tallene overraskede mig, for jeg troede, det var mindre – måske fem procent. Det gør mig stolt og giver mig lyst til at udvikle min bedrift, men lige nu er økonomien ikke til det. Jeg vil gerne, men det kniber med at få priserne op på varerne."

En anden deltidslandmand beskriver på samme måde, hvordan den samfundsøkonomiske analyse kan inspirere deltidssegmentet til at udvikle deres bedrifter. Han ser særligt magasinet Værdi som en kilde til inspiration samt viden- og idéudveksling:

"Magasinet Værdi er god som inspiration. Det er sjovt at se, hvordan andre kombinerer landbrug og lønarbejde, og man kan få ideer ved at se, hvordan andre gør. Det kan jo være, når man læser magasinet, at man ser et uopfyldt behov i området, som f.eks. en landmænd, jeg har læst om i et andet blad, som havde købt en hegnsklipper og kørte ud og klippede for andre landmænd, eller som min nabo, der har en maskinstation, men nu har fået jordbær i store bede. Det er også en anden vej at gå."

Udbredelsen udenfor landbruget

Flere af de interviewede deltidslandmænd ser dog et problem i, at magasinet primært er kendt i landbrugs-kredse, mens det ikke er kommet ud til den bredere befolkning:

"Dem, der arbejder med landbrug, kender analysen, men udenfor landbruget er den ikke blevet synliggjort. Jeg ved ikke, om dem udenfor landbruget kender den", svarer én af deltidslandmændene og suppleres af en anden deltidslandmand:

"Jeg tror, problemet er, at potentielle købere til landbruget ikke ser magasinet. Det er kun dem, der har kontakt til en landboforening og får bladet derigennem. Jeg har hørt om analysen på årsmøderne, og det har været nævnt i LandbrugsAvisen, men om det er kommet videre i større kredse, det tvivler jeg på. Det er druknet i mængden. Men det er et pænt materiale, der skulle ud i bredere kredse."

En af de interviewede deltidslandmænd er dog ikke enig med de to øvrige i den betragtning:

"Jeg synes, jeg har stødt på den mange steder, både i landbrugets egne blade og i andre medier. Jeg oplever også, at jeg stadig støder på bidder af analysen indimellem."

Deltidslandmændene ser dog et potentiale i at få udbredt resultaterne af samfundsanalysen og ikke mindst kendskabet til deltidssegmentet til den bredere befolkning:

"Det er godt med de positive historier om deltidslandbruget, også så folk kan se, at der er en større gruppe end de professionelle landmænd. Det kunne også være godt, hvis det f.eks. blev nævnt i Søren Ryges programmer, så man kan se, at 'hov, her er en større gruppe, end man tror', også så det ikke kun står i LandbrugsAvisen".

3 KONKLUSION

Undersøgelsen viser således, at der er et udbredt kendskab til den samfundsøkonomiske analyse af deltidssegmentet, men at kendskabet ifølge deltidslandmændene selv primært er blevet udbredt indenfor landbrugskredse og i landbrugsmedier.

Deltidslandmændene er selv flittige til at udbrede analysens resultater for deres bekendtskabskreds, fordi de er stolte over resultaterne og det faktum, at deltidssegmentet bidrager med så stor en del til det samlede landbrugserhverv, som analysen viser. Dermed betyder resultaterne meget for dem og deres selvforståelse, og det giver dem lyst til at udvikle deres deltidsbedrifter.

Samtidig er analysens resultater og konkrete tal brugbare som bevis på deltidssegmentets betydning i forhold til at belyse dette internt i Landbrug & Fødevarer samt overfor politikere og embedsmænd, men også som konkrete resultater, der kan fremlægges ved eksempelvis en låneanmodning i banken.

Magasinet Værdi er ligeledes blevet udbredt som en del af formidlingen af samfundsanalysens resultater, og det har givet mulighed for, at deltidslandmændene kan lade sig inspirere af andre og få ideer til udviklingen af deres bedrifter. Dette kan derved understøtte muligheden for en udvikling af bedrifterne i deltidssegmentet som et hele. Dog ønsker flere af landmændene, at analysen og magasinet bliver udbredt til endnu flere – også til personer udenfor landbruget – så deltidssegmentets betydning, og beviset på, at de eksisterer og er en stor gruppe, bliver synliggjort.

4 BILAG 1: SPØRGESKEMAUNDERSØGELSENS RESULTAT

Baggrundsoplysninger

Hvad er dit tilhørsforhold til deltidssegmentet?

	Respondenter	Procent
Jeg er deltidslandmand	31	77,5%
Jeg er rådgiver	3	7,5%
Jeg er politiker indenfor deltidslandbruget	3	7,5%
Ingen af delene	6	15,0%
I alt	40	100,0%

Har du en uddannelse indenfor landbrug?

Fx faglært landmand, jordbrugsteknolog eller lignende.

	Respondenter	Procent
Ja, hvilken	17	42,5%
Nej	23	57,5%
I alt	40	100,0%

- Ja, hvilken

Selvlært (2), Faglært landmand (14), ko og svinekontrol (1), skov- og landskabsingeniør (1), driftsleder, Jordbrugsteknolog (1)

Den samfundsøkonomiske analyse

Har du hørt om den samfundsøkonomiske analyse af deltidssegmentet?

	Respondenter	Procent
Ja	39	97,5%
Nej	1	2,5%
I alt	40	100,0%

Har du hørt om eller læst magasinet Værdi?

	Respondenter	Procent
Ja	28	71,8%
Nej	11	28,2%
I alt	39	100,0%

Har du fortalt andre om resultaterne af den samfundsøkonomiske analyse?

Fx familiemedlemmer, venner, kolleger, lokale virksomheder, lokale foreninger, politikere i kommunalrådet eller andre.

	Respondenter	Procent
Ja	25	89,3%
Nej	3	10,7%
I alt	28	100,0%

Hvem har du fortalt om resultaterne til?

Du kan angive flere svar

	Respondenter	Procent
Familie	16	66,7%
Venner	15	62,5%
Andre deltidslandmænd	18	75,0%
Andre heltidslandmænd	18	75,0%
Lokale virksomheder	5	20,8%
Lokale foreninger	8	33,3%
Politikere i kommunalrådet	12	50,0%
Andre, hvilke	3	12,5%
I alt	24	100,0%

Andre: kollegaer på arbejdspladsen, realkredit- og bankforbindelser

Ifølge samfundsanalysen har deltidssegmentet en total produktionsværdi på ca. 25 mia. kr. og står for ca. 10 procent af den samlede omsætning i landbruget. Tror du, denne viden kan få betydning for fremtidens deltidslandbrug?

Fx i form af et øget politisk fokus på deltidslandbruget, fordi segmentets samfundsøkonomiske betydning er blevet tydeliggjort, eller fordi flere vælger at blive deltidslandmænd.

	Respondenter	Procent
Ja	27	71,1%
Nej	4	10,5%
Ved ikke	7	18,4%
I alt	38	100,0%

Tror du, at synliggørelsen af deltidssegmentets samfundsøkonomiske betydning vil få betydning for dig og dit deltidslandbrug i fremtiden?

	Respondenter	Procent
Ja	15	68,2%
Nej	7	31,8%
I alt	22	100,0%